

ПОНЯТТЯ ТА ЗАВДАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ШОРОХОВА Ганна Михайлівна - науковий співробітник Харківського національного університету внутрішніх справ

В статті розглядається роль інформаційного забезпечення в діяльності органів внутрішніх справ як складової, яка забезпечує високу ефективність роботи правоохоронних структур. Визначені основні цілі та задачі інформаційного забезпечення діяльності органів внутрішніх справ, що випливають з завдань поставлених перед правоохоронними органами.

Ключові слова: інформація, органи внутрішніх справ, інформатизація, міліція, інформаційна система.

Великий вплив на розвиток та становлення сучасного світу мають процеси глобалізації та інформатизації. У час науково-технічного прогресу, бурхливого впровадження інформаційних та комунікаційних технологій у всі сфери життя, інформація є одним з основних ресурсів державного та суспільного перетворення, важливою складовою розвитку держави, суспільства та особистості.

Інформація є необхідною умовою діяльності та процесів управління в органах внутрішніх справ, без якої неможливе виконання завдань покладених на міліцію, реалізації управлінських рішень та контролю за їх виконанням, можливості оцінити ситуацію, визначити проблеми, спрогнозувати розвиток подій. Сфера охорони правопорядку є надзвичайно динамічною, комплексною, вона потребує постійного вдосконалення, взаємодії правоохоронних структур, що можливе тільки при належному інформаційному забезпеченні [1, с. 313-314].

Дослідження проблеми інформаційного забезпечення органів внутрішніх справ знайшло своє відображення у працях І.В. Аристової, О.М. Бандурки, В.В. Бабаскіна, С.А. Жалгунова, М.В. Ковальова, О.Г. Комісарова, Б.А. Кормича, Ю.Ф. Кравченко, П.І. Орлова, О.Ф. Скакуна, О.Г. Фролова. Вказані та інші вчені внесли вагомий науковий внесок у вирішення проблеми інформаційного забезпечення діяльності органів внутрішніх справ та її практичної реалізації.

На органи внутрішніх справ покладаються завдання боротьби з організованою злочинністю, тероризмом, забезпечення громадської безпеки, захист цілісності держави. Тому інформаційне забезпечення набуває особливої уваги на теперішній час. Практика боротьби зі злочинністю переконливо свідчить про суттєву, а в багатьох випадках пріоритетну роль інформаційного забезпечення діяльності органів внутрішніх справ як ланки, що зумовлює ефективність роботи правоохоронних структур.

У зв'язку із загостренням криміногенної обстановки в Україні, надзвичайно збільшився потік інформації, що надходить на адресу правоохоронних органів, зросла кількість оперативних документів, які потребують негайного виконання.

Саме інформаційне забезпечення допомагає здійснювати постійну циркуляцію різноманітної інформації між складовими частинами системи органів внутрішніх справ, між системою органів внутрішніх справ у цілому і її навколишнім середовищем, що є

обов'язковим атрибутом управління органів внутрішніх справ. Тільки завдяки інформаційним процесам система органів внутрішніх справ може ефективно впливати на зовнішнє її оточення, направляти свою діяльність на успішне вирішення завдань, що стоять перед нею, здійснювати координацію між її складовими частинами [1, с. 314].

Інформаційне забезпечення можна визначити як комплекс організаційних, правових, технічних і технологічних заходів, засобів та методів, котрі забезпечують у процесі управління і функціонування системи інформаційні зв'язки її елементів (суб'єктів і об'єктів) шляхом оптимальної організації інформаційних масивів баз даних і знань.

Цілі інформаційного забезпечення діяльності органів внутрішніх справ витікають із завдань, поставлених перед правоохоронними органами.

Під поняттям «завдання» слід розуміти обсяг роботи, який необхідно виконати для досягнення мети, цілі, замислу [3, с. 53]. Завдання і функції, поставлені перед правоохоронними органами, виконуються заради досягнення мети управління. Головна ціль діяльності української міліції це захищати життя, здоров'я, права і свободи громадян, власність, природне середовище, інтереси суспільства і держави від протиправних посягань [2].

Для досягнення головного результату діяльності правоохоронних органів потрібно виконання основних завдань, поставлених перед органами внутрішніх справ, нормативно закріплених Законом України «Про міліцію». А саме:

- забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів;
- запобігання правопорушенням та їх припинення;
- охорона і забезпечення громадського порядку;
- виявлення кримінальних правопорушень;
- участь у розкритті кримінальних правопорушень та розшуку осіб, які їх вчинили, у порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законодавством;
- забезпечення безпеки дорожнього руху;
- захист власності від злочинних та кримі-

нальнопротиправних посягань;

- виконання адміністративних стягнень;
- участь у поданні соціальної та правової допомоги громадянам, сприяння у межах своєї компетенції державним органам, підприємствам, установам і організаціям у виконанні покладених на них законом обов'язків [2].

Ще потрібно додати завдання оперативно-розшукової діяльності, які є складовою частиною завдань правоохоронних органів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність [3, с. 53]. Оперативно-розшукова діяльність здійснюється оперативними підрозділами Міністерства внутрішніх справ України – кримінальною, транспортною та спеціальною міліцією, спеціальними підрозділами по боротьбі з організованою злочинністю, підрозділами внутрішньої безпеки, судовою міліцією [4].

Завданнями оперативно-розшукової діяльності є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підбивну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави, згідно зі ст.1 Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» [4].

Завдання органів внутрішніх справ можна умовно поділити на стратегічні і тактичні. Вище перераховані ті, які можна віднести до тактичних завдань правоохоронних органів. Стратегічні полягають у протидії злочинності, виявленні, попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів, вивченню умов та причин, які сприяють їх звершенню. Це є головною ціллю діяльності органів внутрішніх справ.

Реальні часткові цілі, яких належить досягти для одержання головного результату діяльності, складають зміст завдань, поставлених перед органами внутрішніх справ. Цілі управління й завдання, які необхідно виконувати для їх досягнення, визначають функції органів внутрішніх справ.

Під функціями органів внутрішніх справ слід розуміти основні напрямки їх діяльності в процесі вирішення поставлених перед ними завдань, тобто функції органу внутрішніх

справ охоплюють собою сукупність засобів, методів, прийомів і дій, за допомогою яких виконуються завдання і досягаються цілі органів внутрішніх справ. Кожна з функцій, покладених на орган внутрішніх справ, конкретизується у функціях його структурних підрозділів розподіляються у формі функціональних обов'язків кожного окремого працівника підрозділу, які він виконує постійно.

Таким чином, функції органів внутрішніх справ проявляються і реалізуються в повсякденній діяльності органів внутрішніх справ у цілому, окремих його підрозділів і працівників при виконанні поставлених перед ними завдань [1, с. 104].

Саме інформаційне забезпечення передбачає створення умов для комплексного вирішення завдань, що стоять перед органами внутрішніх справ України. Система інформаційного забезпечення здійснює інформаційну підтримку правоохоронним органам у розкритті і попередженні злочинів, установленні і розшуку злочинців, надає багатоцільову статистичну, аналітичну та довідкову інформацію.

Інформаційне забезпечення органів внутрішніх справ являє собою органічну єдність роботи щодо визначення змісту, обсягів, якості інформації, необхідної для здійснення управління, а також заходів щодо раціональної організації процесів збирання, систематизації, накопичення та обробки цієї інформації шляхом застосування різноманітних методів, методик і технічних засобів [1, с. 314-315].

Основною метою інформаційного забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України можна назвати всебічну інформаційну підтримку практичної діяльності у боротьбі зі злочинністю в Україні на основі комплексу організаційних, нормативно-правових, технічних, програмних та інших заходів.

Основними завданнями функціонування інформаційного забезпечення органів внутрішніх справ є:

- забезпечення можливості оперативного отримання інформації у повному, систематизованому та зручному для користування вигляді співробітниками та підрозділами органів внутрішніх справ для розкриття, розслідування, попередження злочинів і розшуку злочинців;

- збір, обробка та узагальнення опера-

тивної, оперативно-розшукової, оперативно-довідкової, аналітичної, статистичної, і контрольної інформації для оцінки ситуації та прийняття обґрунтованих оптимальних рішень на всіх рівнях діяльності органів внутрішніх справ;

- забезпечення динамічної та ефективної інформаційної взаємодії усіх галузевих служб органів внутрішніх справ України, інших правоохоронних органів та державних установ;

- забезпечення захисту інформації.

Виконання поставлених завдань повинно бути забезпечене комплексом заходів технічного, технологічного, освітнього характеру, а також правовим регулюванням [5, с. 186-187].

Система інформаційного забезпечення органів внутрішніх справ являє собою сукупність інформаційних підсистем певних обліків, побудованих з урахуванням дотримання та забезпечення загально визначених та обов'язкових вимог: нормативно-правової бази, організаційно-кадрового забезпечення інформаційних підрозділів, навчання та перепідготовки кадрів; комп'ютерних, програмних, телекомунікаційних засобів та технологій; матеріально-технічного та фінансового забезпечення [6].

Головна мета інформаційної системи полягає в тому, щоб отримана інформація була у правовому полі, законно отримана, оброблена та оформлена, на базі зібраних вихідних даних одержати повторну інформацію, яка є основою для прийняття управлінських рішень у системі органів внутрішніх справ. Це допоможе направляти діяльність правоохоронних органів на успішне вирішення завдань, що стоять перед ними, здійснювати координацію між її складовими частинами. Інформаційне забезпечення сприяє не тільки підвищенню ефективності управління в органах внутрішніх справ, але і його удосконаленню роботи всієї української міліції.

В умовах складної криміногенної ситуації, коли злочинці користуються не тільки найсучаснішими матеріально-технічними обладнаннями, але мають і достатній інтелектуальний рівень, коли більшість тяжких злочинів носить латентний характер, а при вчиненні злочинів застосовуються відповідні досягнення науки, інформаційне забезпечення органів внутрішніх справ є одним з провідних питань,

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто роль інформаційного забезпечення в діяльності органів внутрішніх справ як ланки, що зумовлює високу ефективність роботи правоохоронних структур. Визначено основні цілі та завдання інформаційного забезпечення діяльності органів внутрішніх справ, які витікають із завдань, поставлених перед правоохоронними органами.

SUMMARY

The role of information guaranteeing within internal affairs agencies' activity as a part that stipulates the high efficiency of law enforcement structures' work is studied in the article. The main goals and tasks of information guaranteeing within internal affairs agencies' activity are defined. They are results of the tasks of law enforcement agencies.

яке потребує негайного вирішення на сучасному етапі розвитку правоохоронних органів України.

Вирішення завдань сучасного інформаційного забезпечення має бути досягнуто за рахунок:

- впровадження єдиної політики інформаційного забезпечення;
- створення багатоцільових інформаційних підсистем діяльності ОВС;
- удосконалення організаційно-кадрового забезпечення інформаційних підрозділів;
- обмін інформацією між інтегрованими банками даних різних рівнів і забезпечення постійного зв'язку між ними, уніфікація технологічних процедур обробки документів, збору, реєстрації, накопичення й обробки інформації, що надходить у кожен з банків даних;
- інтеграції та систематизації інформаційних обліків органів внутрішніх справ на всіх рівнях;
- розбудови інформаційної мережі;
- створення умов для ефективного функціонування інформаційних обліків, забезпечення їх повноти, вірогідності, актуальності та безпеки;
- переоснащення інформаційних підрозділів сучасною потужною комп'ютерною технікою;
- поширення мережі комп'ютерних робочих місць користувачів інформаційних підсистем;
- подальшої комп'ютеризації інформаційних обліків;
- впровадження сучасних інформаційних технологій;
- забезпечення комплексного захисту інформації і розмежування доступу до інформації, що зберігається в автоматизованих інформаційних системах.

Належним чином організований про-

цес інформатизації органів внутрішніх справ здійснює інформаційну підтримку, забезпечує злагодженість дій структурних підрозділів, підвищує якість, ефективність роботи та оперативність у виконанні правоохоронними органами службових завдань з забезпечення охорони громадського порядку та громадської безпеки, захисту особи та держави від злочинів й інших посягань, розкриттю та розслідуванню злочинів, розшуку злочинців, які уникають кримінального переслідування, безвісті пропалих, захисту власності від злочинних посягань.

Література

1. Бандурка О. М. Теорія і практика управління органами внутрішніх справ України (4 том) : монографія / Олександр Маркович Бандурка. – Харків: Скорпион ЛТД, 2012. – 756 с.
2. Про Міліцію: закон України від 25 грудня 1990 р. № 565-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 21.
3. Бандурка О. М. Оперативно-розшукову діяльність. Частина 1 / Олександр Маркович Бандурка. – Харків: Національний університет внутрішніх справ, 2002. – 336 с.
4. Про оперативно-розшукову діяльність: закон України від 18 лютого 1992 р. № 2135-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 304.
5. Комісаров О.Г. Інформатизація в системі охорони громадського порядку: проблеми адміністративно-правового забезпечення : монографія / Олександр Геннадійович Комісаров. – Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2012. – 424 с.
6. Розвиток інформаційного забезпечення органів внутрішніх справ [Електронний ресурс] // Ануфрієв М.І., Бандурка О.М., Ярмиш О.Н. Вищий заклад освіти МВС України : Науково-практичний посібник. – Харків: Ун-т внутр. справ, 1999. – 369 с. – Режим доступу: http://www.pravo.vuzlib.su/book_z809_page_41.html